

Agnieszka PAZDERSKA

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego, Wydział Nauk o Polityce i Administracji, Bydgoszcz, Polska

Aktywność polityczna w Internecie w grupie młodych dorosłych – raport z badań przeprowadzonych w województwie kujawsko-pomorskim

Political Activity on the Internet among Young Adults: A Report from a Research Conducted in the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship

• Abstrakt •

Uczestnictwo polityczne młodych ludzi jest istotną kwestią związaną z rozważaniami nad kierunkiem rozwoju współczesnego społeczeństwa, a co za tym idzie – również jakością demokracji. Kształtowanie się kultury politycznej i społeczeństwa obywatelskiego jest uzależnione od aktywności politycznej i społecznej młodszych generacji, które coraz częściej do partycypacji politycznej używają nowych technologii komunikacyjnych i informacyjnych. Celem badań empirycznych było wskazanie poziomu aktywności politycznej w Internecie w grupie młodych dorosłych zamieszkujących województwo kujawsko-pomorskie. Hipotezą badawczą było założenie, że młodzi dorośli cechują się niskim poziomem aktywności politycznej w Internecie. Autorka przeprowadziła badania sondażowe na grupie 608 osób w wieku od 18. do 34. roku życia zamieszkujących województwo kujawsko-pomorskie. Analiza wyników badań potwierdziła, że młodzi dorośli cechują się niskim poziomem aktywności politycznej w Internecie.

Słowa kluczowe: aktywność polityczna w Internecie; Internet; młodzi dorośli; partycypacja polityczna

• Abstract •

Political participation of young people is an important issue related to the consideration of the direction of development of modern society as well as the quality of democracy. The formation of political culture and civil society depends on the political and social activity of representatives of younger generations, who more and more often use new communication and information technologies for political participation. The purpose of the empirical research was to indicate the level of political activity on the Internet in a group of young adults living in the Kuyavian-Pomeranian Voivodeship. The research hypothesis was that young adults are characterized by a low level of political activity on the Internet. The author conducted survey research on a group of 608 people aged 18 to 34 years old living in the Kuyavian-Pomeranian region. Analysis of the survey results confirmed that young adults are characterized by low levels of political activity on the Internet.

Keywords: political activity on the Internet; Internet; young adults; political participation

Wprowadzenie

Rozpoczęta u progu lat 90. XX wieku transformacja ustrojowa, demokratyzacja systemu politycznego Rzeczypospolitej Polskiej, przemiany gospodarcze oraz rewolucja technologiczno-informacyjna to tylko nieliczne z fundamentalnych katalizatorów przekształceń mających wpływ na reorganizację stylów życia współczesnych pokoleń Polaków (Trempała i in., 2016). Konwersje w hierarchii wartości i aspiracji życiowych młodych ludzi, dostrzeżone w latach 90., bez wątpienia mają także odwzorowanie w obecnej rzeczywistości. Młodzi Polacy codziennie stają przed trudnymi wyborami i wyzwaniem. Jak zauważa Mariusz Jędrzejko, obecnie monitoruje się wytworzenie nowych form organizacji społeczeństwa związanych z pojawieniem się ponadpaństwowych instytucji finansowych czy korporacji, powszechnością wolnego handlu, a także ogólnodostępnością Internetu i propagowaniem konsumpcyjnych wzorów zachowań (Jędrzejko, 2015).

Młodzi dorośli będący obiektem niniejszych badań to osoby między 18.–20. a 30.–35. rokiem życia. Należy zaznaczyć, że granica ta jest umowna i zależna od indywidualnego momentu rozpoczęcia ważnych procesów rozwojowych. Dolny próg wieku wiąże się z przyznaniem jednostce określonych przywilejów oraz praw i obowiązków obywatelskich, natomiast górny jest bardziej umowny i wyznacza zazwyczaj czas osiągnięcia stabilizacji życia zawodowego i rodzinnego (Gurba, 2011). Okres wczesnej dorosłości jest uważany za szczególnie trudny w życiu jednostek. Młodzi dorośli z jednej strony doświadczają szczytu własnych możliwości fizycznych, aktywności czy kreatywności, ale z drugiej narażeni są również na liczne konflikty i sytuacje stresowe związane z podejmowaniem nowych ról społecznych. Źródłem dodatkowych trudności są właśnie realia ponowoczesności. Jak wskazuje Ewa Janicka-Olejnik, młodzi ludzie coraz częściej odczuwają potrzebę bycia „połączonymi” z wirtualną rzeczywistością i „podłączonymi” do niej, a także konieczność ciągłego aktualizowania wszystkich informacji. Wielu badaczy definiuje takie zachowania jako syndrom FoMO (*Fear of Missing Out*), który cechuje się potrzebą permanentnego połączenia z Internetem, podglądaniem innych, ale przede wszystkim lękiem przed ograniczeniem korzystania ze wspomnianych dóbr (Janicka-Olejnik, 2016).

Nowe technologie komunikacyjne i informacyjne dla wielu osób stanowią nieodłączny element rzeczywistości. Młodzi dorośli pierwszy kontakt z komputerem i Internetem mieli już w okresie wczesnego dzieciństwa, co oznacza, że nowe technologie stanowią dla nich element naturalnego środowiska. W badaniach przeprowadzonych przez *Global Digital* wskazano, że na całym świecie liczba użytkowników Internetu w 2021 roku wynosiła 4,66 mld osób, z czego aż 4,2 mld posiada konto w mediach społecznościowych (oznacza to wzrost o 490 mln w ciągu ostatnich 12 miesięcy)

(*Digital 2021*). Najnowsze dane *GlobalWebIndex* pokazują, że przeciętny użytkownik Internetu spędza około 7 godzin dziennie, korzystając z urządzeń i usług internetowych (Kemp, 2021). Korzystanie z sieci jest coraz bardziej powszechne również wśród polskiego społeczeństwa. Potwierdza to raport Centrum Badania Opinii Publicznej, na podstawie którego można zaobserwować, że o ile w 2002 roku jedynie 17% badanej grupy deklарowało, iż korzysta z Internetu, o tyle w roku 2021 było to już 73% respondentów. Odsetek osób korzystających z Internetu był zależny od wieku badanych, gdyż najbardziej aktywnymi osobami byli ankietowani od 18. do 24. roku życia (98%) oraz osoby od 25. do 34. roku życia (96%) (*Korzystanie z Internetu*, 2021).

Internet jest rzeczywistością dla młodego pokolenia, jest naturalnym środowiskiem jego codziennego funkcjonowania. Sfera offline i sfera online współlistnieją ze sobą. Smartfonizacja rzeczywistości niesie za sobą wiele skutków społecznych, do których można zaliczyć przede wszystkim zwiększenie tempa życia oraz procesów decyzyjnych i poznawczych (Boni, 2021). Radosław Marzęcki wskazuje, że młodzi Polacy sprawiają wrażenie grupy wyrażającej przekonanie o swojej niekorzystnej pozycji społecznej. Frustracja ta dotyczy przede wszystkim sfery interesów ekonomicznych związanej z rynkiem pracy (Marzęcki, 2017). Również w badaniach przeprowadzonych przez Bartosza Machalicę i Przemysława Potockiego można zaobserwować, że badani młodzi odczuwają poczucie braku stabilności oraz bezpieczeństwa w związku z niepokojem w państwie, a także poczucie niepewności co do przyszłości. Ponadto młode pokolenie czuje się niezrozumiałe i ignorowane przez starszych, w tym również przez rząd. Co istotne, badania pokazują, że dla młodych ludzi Internet jest sferą wolności, co oznacza, że ich zdaniem działalność internetowa nie powinna być ograniczana przez państwo (Potocki i in., 2022).

Młodzi ludzie coraz bardziej odcinają się od polityki i systemu demokratycznego. Są oni mniej zaangażowani w działalność partii politycznych, związków zawodowych czy organizacji młodzieżowych. Jednakże coraz częściej badacze stoją na stanowisku, że młodzi ludzie nie tyle są mniej związani z polityką, ile raczej w inny sposób. W epoce cyfrowej młodzi ludzie są często przedstawiani jako generacja kładąca nacisk na bardziej bezpośrednie relacje między obywatelami a polityką. Możliwości stwarzane przez Internet stały się impulsem do debaty na temat wpływu mediów na uczestnictwo w życiu politycznym (Siongers i in., 2019). Technologia ta fundamentalnie zmieniła sposób, w jaki ludzie zbierają informacje i komunikują się z innymi. Powszechnie przyjmuje się, że Internet daje użytkownikom możliwości swobodnego uczestnictwa w przestrzeni cyfrowej oraz że wszyscy mają takie same możliwości uczestnictwa w debacie. Z tej przyczyny Internet był entuzjastycznie postrzegany jako idealne miejsce do korzystania z wolności słowa i zgromadzeń oraz jako narzędzie

sprzyjające partycypacji politycznej młodych ludzi, a co za tym idzie – zwiększeniu się uczestnictwa w życiu politycznym. Jednak stosunkowo szybko pojawiły się bardziej sceptyczne poglądy dotyczące zdolności Internetu do przekształcania życia demokratycznego. Rozwój technologiczny i pojawienie się mediów społecznościowych ułatwiających tworzenie kreatywnych treści nie zlikwidowały dychotomii między „producentami” a „konsumentami”. Badacze zauważają, że większość ludzi woli działać jako pasywni użytkownicy, a interaktywny i partycypacyjny charakter nowych technologii nie wpłynął na poziom zaangażowania politycznego (Sipos i in., 2018).

Z raportu *Młodzi w Europie Środkowej 2020. Projekt badawczy NDI* wynika, że niezadowolenie z życia politycznego w Polsce znacznie wzrosło od 2018 roku. W 2020 roku dwie trzecie respondentów wyraziło swoje niezadowolenie z sytuacji politycznej. Jeśli chodzi o stosunek młodych do uczestnictwa w życiu politycznym, to najczęstszym sposobem aktywności politycznej był udział w wyborach ogólnopolskich (57%) oraz lokalnych (54%), a zaraz po nim mniej wymagające formy działalności w Internecie. Najpowszechniejszą aktywnością w Internecie wśród respondentów było wsparcie internetowej zbiórki pieniędzy (40%) oraz poparcie petycji internetowej lub udział w proteście w sieci (39%). Najmniej powszechną aktywnością było natomiast publiczne udostępnianie lub wyrażanie własnych poglądów na temat polityki (28%) (Pazderski, 2020).

Media społecznościowe i strony internetowe są skutecznym źródłem informacji, które ułatwiają działania polityczne (Yamamoto i in., 2015). Młodzi dorośli, nierzadko określane mianem „niezaangażowanych politycznie”, coraz częściej uczestniczą w alternatywnych formach partycypacji politycznej. Do takich form można zaliczyć również aktywność internetową. Jednakże, mimo że Internet znacznie ułatwił rozpowszechnianie informacji, organizowanie kampanii czy podpisywanie petycji, to ta łatwość dostępu niekoniecznie prowadzi do poprawy ogólnego poziomu i skuteczności w życiu politycznym (Christensen, 2011). Internauci, którzy w małym stopniu angażują się w sferę polityczną w Internecie, często są postrzegani jako osoby mające znikomy wpływ na politykę, ponieważ nie cechuje ich etyka solidarności, określona ideologia polityczna czy zaangażowanie, lecz jedynie symulacja pozytywnych działań lub, co gorsza, brak zaangażowania i nieautentyczność. Te niskoprogowe działania oferują szybki i łatwy sposób na zaspokojenie pragnienia zaangażowania politycznego, a także sposób na kultywowanie wizerunku wśród sieciowych rówieśników (Dennis, 2019).

Metodologia badań

Celem badań empirycznych jest wskazanie poziomu aktywności politycznej w Internecie w grupie młodych dorosłych. Gromadzenie i analiza materiału empirycznego zostały podporządkowane poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie, jaki jest poziom aktywności politycznej w Internecie w grupie młodych dorosłych zamieszkujących województwo kujawsko-pomorskie. Hipotezą badawczą jest założenie, że młodzi dorośli cechują się niskim poziomem aktywności politycznej w Internecie. Jednocześnie, w celu uzupełnienia badań, autorka przeprowadziła analizę wybranych pytań, które były najbardziej istotne z punktu widzenia niniejszego artykułu.

Aby zweryfikować hipotezę, zostały przeprowadzone badania sondażowe. Prezentowane dane zebrano w okresie od maja do października 2019 roku na grupie 608 osób w wieku od 18. do 34. roku życia. Objęci badaniem młodzi dorośli zostali dobrani kwotowo ze względu na wiek, płeć, miejsce zamieszkania oraz poziom wykształcenia – adekwatnie do obecnej struktury demograficzno-ludnościowej województwa kujawsko-pomorskiego.

Pomiary zostały zrealizowane przez autorkę samodzielnie. 68% zgromadzonych kwestionariuszy ankiet zostało wypełnionych w formie elektronicznej, w szczególności z wykorzystaniem mediów społecznościowych. Link do kwestionariusza ankiety udostępniany był na licznych grupach dedykowanych mieszkańcom województwa kujawsko-pomorskiego, m.in. Bydgoszczanie, Bydgoszcz Leśne, Bydgoszcz Fordon, Bydgoszcz Kapuściska, Toruń i okolice, Golub-Dobrzyń, Nakło nad Notecią, Szubin, Żnin, Brodnica, Pakość. Jeśli chodzi o kwestionariusze papierowe, były one kompletowane przede wszystkim w licznych zakładach pracy, na uczelniach wyższych oraz w domach parafialnych.

W tej części badań ankietowani otrzymali 10 pytań dotyczących ich internetowej aktywności, a następnie zostali poproszeni o ustosunkowanie się do nich. Badani mogli wybrać jedną z siedmiu odpowiedzi: „nigdy”, „raz w miesiącu lub rzadziej”, „2–3 razy w miesiącu”, „raz w tygodniu”, „kilka razy w tygodniu”, „raz dziennie”, „więcej niż raz dziennie”. W pierwszej kolejności wyliczono średni poziom aktywności, osobno dla każdego respondenta, co poskutkowało otrzymaniem zmiennej z zakresu 1–7. Następnie wykonano przekształcenie liniowe, za pomocą którego zmapowano oryginalne wartości wskaźnika na zakres 0–1 w celu zamodelowania go za pomocą rozkładu beta. Należy zaznaczyć, że wartość zero oznacza najniższy poziom aktywności politycznej online, a wartość jeden to możliwie najwyższy poziom aktywności politycznej. W celu udzielenia odpowiedzi na pytanie wykonano analizy regresji w ujęciu Bayesowskim za pomocą pakietu brms.

Wyniki badań empirycznych

W niniejszym badaniu współczynniki regresji dla modelu ze wszystkimi predyktorami oraz wartości $\log[\text{BF}]$ dla poszczególnych modeli w kolejności, w jakiej wprowadzano je do modelu, prezentuje tabela 1. Oszacowane średnie brzegowe przedstawiono na wykresie 1. Odnotowano silny i statystycznie wiarygodny efekt zmiennych demograficznych ($\log[\text{BF}] = 2,51$). Analiza współczynników regresji wykazała jednak, że jedynie płeć różnicowała poziom korzystania z Internetu. Odnotowano, że mężczyźni częściej korzystali z sieci niż kobiety.

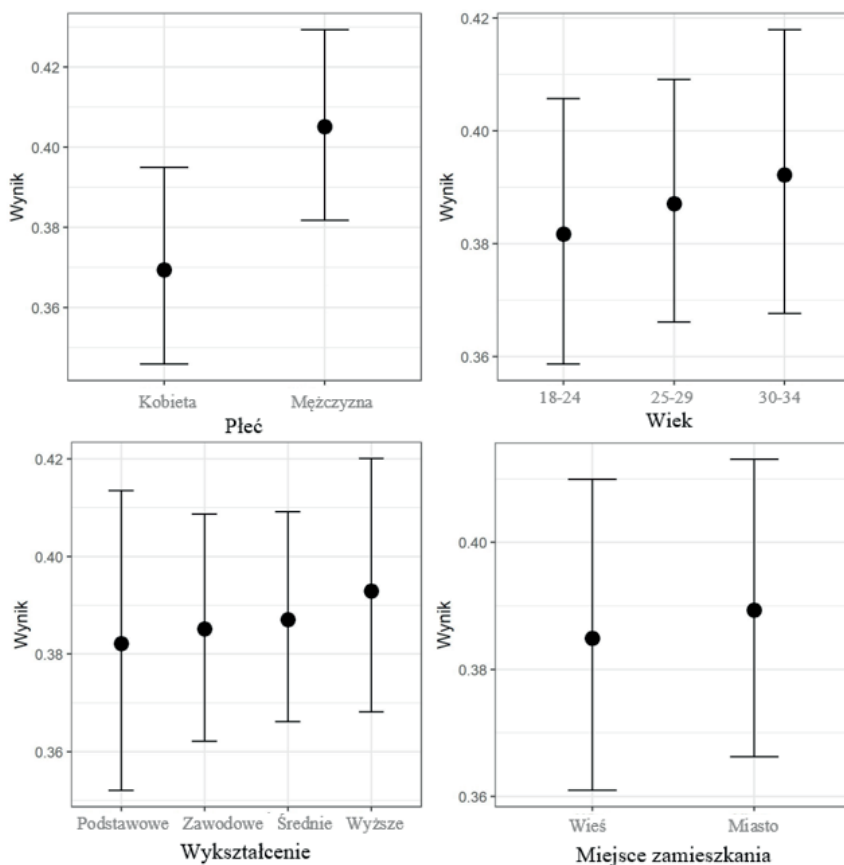
Tabela 1. Rezultaty analizy regresji beta dla poziomu aktywności związanej z aktywnością polityczną w Internecie

Aktywność polityczna w Internecie	M	SE	LI	UI	$\log[\text{BF}]$
Stała	-0.68	0.08	-0.84	-0.51	
Płeć	-0.08	0.02	-0.12	-0.03	2.51
Zamieszkanie	-0.01	0.02	-0.05	0.03	
Wiek	0.02	0.03	-0.03	0.08	
Wykształcenie	0.02	0.03	-0.04	0.06	
Godziny w sieci	-0.1	0.02	-0.14	-0.05	7.18
Zainteresowanie polityką	0.23	0.02	0.19	0.27	85.88
Poglądy polityczne [1]	-0.09	0.04	-0.18	0	4.51
Poglądy polityczne [2]	0.11	0.04	0.03	0.18	
Poglądy polityczne [3]	0.12	0.04	0.04	0.2	
phi	13.17	0.72	11.8	14.65	
zoi	0	0	0	0.01	
coi	0.66	0.23	0.16	0.99	

Nota: phi, zoi i coi to parametry rozkładu beta, kolejno: odchylenie standardowe reszt, prawdopodobieństwo na obserwację zera lub jedynki oraz warunkowe prawdopodobieństwo na obserwację jedynki; M, SE, LI i UI to średnia, błąd standardowy oraz dolny i górny 95% przedział wiarygodności rozkładu *a posteriori* współczynników regresji.

Źródło: opracowanie własne.

Godziny spędzone w sieci okazały się wiarygodnym i ekstremalnie silnym predyktorem dla aktywności politycznej w Internecie ($\log[\text{BF}] = 7,18$). Odnotowano, że wraz ze wzrostem czasu spędzanego w sieci rosła również aktywność ankietowanych (wykres 2). Poziom zainteresowań politycznych także okazał się statystycznie wiarygodnym i ekstremalnie silnym predyktorem ($\log[\text{BF}] = 85,88$). Wraz ze wzrostem poziomu zainteresowań wzrastał poziom korzystania z sieci przez respondentów.

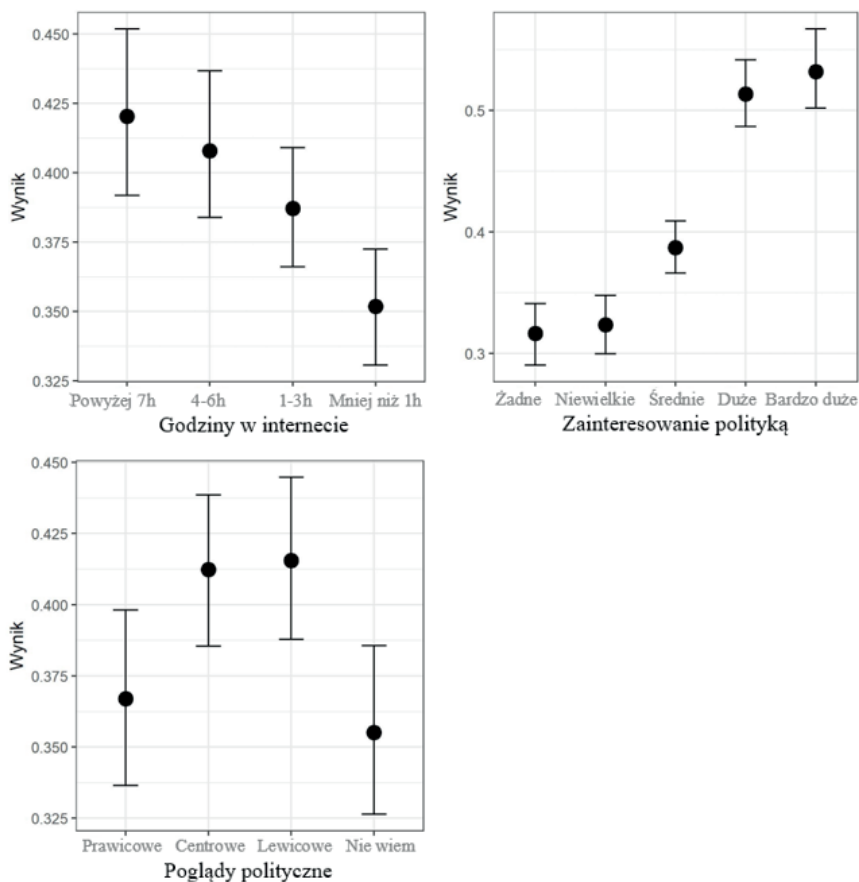

Wykres 1. Oszacowane średnie brzegowe dla predyktorów związanych z aktywnością polityczną w Internecie – zmienne demograficzne

Źródło: opracowanie własne.

Poglądy polityczne także różnicowały średnie poziomy korzystania z Internetu w sposób wiarygodny statystycznie i silny ($\log[\text{BF}] = 4,51$). Odnotowano, że osoby o poglądach centrowych i lewicowych cechowały się największą aktywnością online, natomiast ankietowani o poglądach nieokreślonych odznaczali się najmniejszą aktywnością.

W kolejnym etapie badań dotyczących aktywności politycznej w Internecie przeprowadzono analizę odpowiedzi na pytania, które są najbardziej istotne z punktu widzenia niniejszego artykułu. Jak można zauważyć na wykresie 3, respondenci najczęściej przeglądają portale społecznościowe. 85% badanej grupy wskazało, że

Wykres 2. Oszacowane średnie brzegowe dla predyktorów związanych z aktywnością polityczną w Internecie – dodatkowe zmienne

Źródło: opracowanie własne.

przegląda portale społecznościowe więcej niż raz dziennie. Na podstawie analizy badań zauważono, że istnieją niewielkie różnice między odpowiedziami udzielanymi przez kobiety a odpowiedziami udzielanymi przez mężczyzn. Kobiety częściej deklarowały, że korzystają z portali społecznościowych kilka razy w tygodniu (7% kobiet oraz 3% mężczyzn) i raz dziennie (8% kobiet oraz 3% mężczyzn), natomiast mężczyźni, że korzystają więcej niż raz dziennie (83% kobiet oraz 87% mężczyzn).

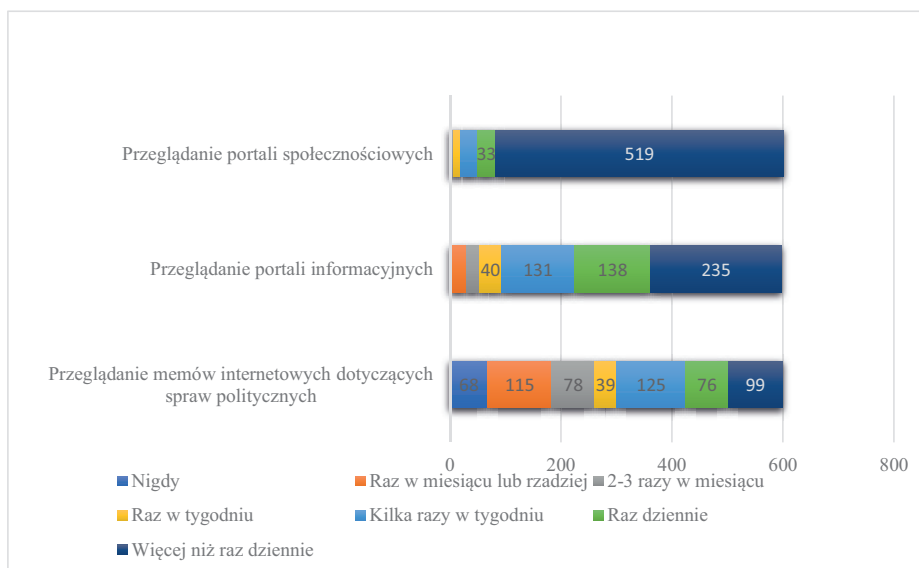
Nieco inaczej przedstawia się kwestia przeglądania portali informacyjnych. W tym przypadku 39% ankieterowanych zadeklarowało, że więcej niż raz dziennie dokonuje takiej aktywności, natomiast 23% respondentów przegląda portale raz

dziennie. Dostrzeżono różnice w podziale respondentów ze względu na płeć, gdyż kobiety częściej zaznaczały odpowiedź „2–3 razy w miesiącu” (6% kobiet oraz 2% mężczyzn), „kilka razy w tygodniu” (24% kobiet oraz 19% mężczyzn) i „raz dziennie” (29% kobiet oraz 17% mężczyzn), natomiast mężczyźni znacznie częściej wskazywali, że przeglądają portale informacyjne więcej niż raz w miesiącu (30% kobiet oraz 47% mężczyzn).

Najmniej rozpowszechnioną aktywnością było przeglądanie memów internetowych dotyczących spraw politycznych. W tym przypadku jedynie 16% ankietowanych zaznaczyło, że więcej niż raz dziennie przegląda memy internetowe, natomiast 12% badanych wskazało odpowiedź, że przegląda je raz dziennie. W tym pytaniu również pojawiły się różnice w podziale ankietowanych ze względu na płeć. Kobiety częściej niż płeć przeciwna wskazywały, że nigdy (14% kobiet oraz 8% mężczyzn) i kilka razy w tygodniu (26% kobiet oraz 16% mężczyzn) przeglądają memy internetowe dotyczące życia politycznego. Natomiast mężczyźni znacznie częściej aniżeli kobiety deklarowali, że przyglądają memy więcej niż raz dziennie (8% kobiet oraz 24% mężczyzn).

Na podstawie analizy badań można zauważyć, że również w kwestii przeglądania, lajkowania i komentowania informacji dotyczących życia politycznego respondenci

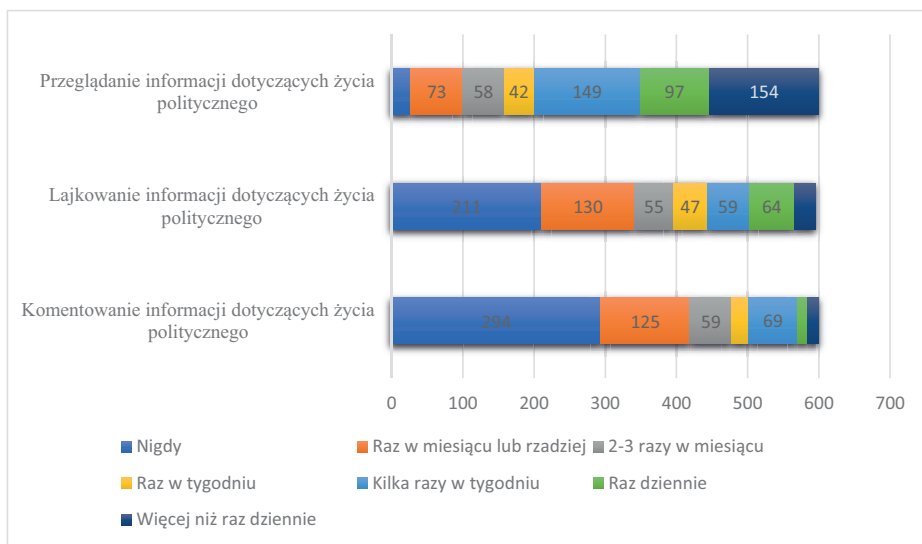

Wykres 3. Przeglądanie portali społecznościowych, informacyjnych oraz memów internetowych dotyczących spraw politycznych

Źródło: opracowanie własne.

znacznie częściej deklarują mniej wymagające formy aktywności online. Wykres 4 prezentuje, że najbardziej popularną czynnością związaną z polityką było przeglądanie informacji dotyczących życia politycznego – 25% ankietowanych deklarowało, że robi to więcej niż raz dziennie, natomiast 16% raz dziennie. W tej kwestii jedynie 4% z nich zadeklarowało, że nigdy nie zdarza im się zapoznawać z postami politycznymi. Analizując badaną grupę pod względem płci, należy wskazać, że kobiety częściej zaznaczały odpowiedź „2–3 razy w miesiącu” (15% kobiet oraz 4% mężczyzn), a także „raz dziennie” (21% kobiet oraz 11% mężczyzn), natomiast mężczyźni znacznie częściej deklarowali, że przeglądają portale informacyjne więcej niż raz dziennie (30% kobiet oraz 47% mężczyzn).

Co ciekawe, prawie połowa badanych (49%) wskazała, że nigdy nie komentuje informacji dotyczących życia politycznego, a 21% ankietowanych zaznaczyło, że komentują informacje dotyczące życia politycznego jedynie raz w miesiącu lub rzadziej. W tym przypadku mężczyźni byli bardziej aktywni, gdyż częściej zaznaczyli odpowiedź „kilka razy w tygodniu” (7% kobiet oraz 15% mężczyzn). Kobiety natomiast znacznie częściej wskazywały, że nigdy nie komentują postów dotyczących życia politycznego (62% kobiet oraz 35% mężczyzn). Podobnie przedstawia się sytuacja związana z lajkowaniem zdjęć dotyczących życia politycznego, gdyż 35% respondentów wskazało, że nigdy nie dokonuje tego typu czynności, a 21% badanych robi to raz w miesiącu lub rzadziej. Dokonując rozróżnienia ankietowanych

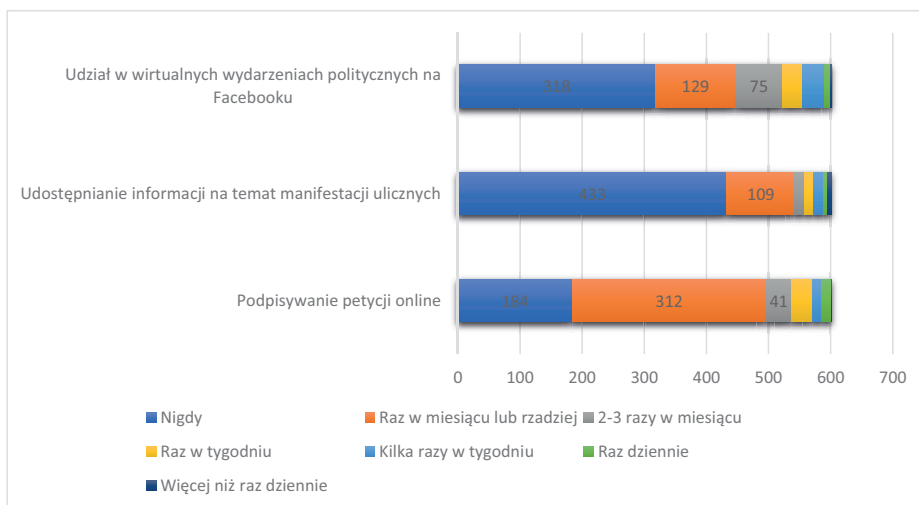

Wykres 4. Przeglądanie, lajkowanie i komentowanie informacji dotyczących życia politycznego

Źródło: opracowanie własne.

ze względu na płeć, dostrzeżono, że kobiety częściej zaznaczały odpowiedź „nigdy” (40% kobiet oraz 30% mężczyzn), natomiast mężczyźni częściej deklarowali, że lajkują posty dotyczące życia politycznego raz w tygodniu (6% kobiet oraz 10% mężczyzn), kilka razy w tygodniu (7% kobiet oraz 12% mężczyzn), a także więcej niż raz dziennie (3% kobiet oraz 7% mężczyzn).

Autorka zapytała również ankietowanych o udział w wirtualnych wydarzeniach politycznych na Facebooku, udostępnianie treści związanych z manifestacjami ulicznymi oraz podpisywanie petycji online. Jak można zobaczyć na wykresie 5, ponad połowa respondentów (52%) wskazała, że nigdy nie bierze udziału w wirtualnych wydarzeniach, natomiast 21% zadeklarowało, że robi to raz w miesiącu lub rzadziej. Największe różnice dostrzeżono w podziale badanych ze względu na płeć. Kobiety znacznie częściej zaznaczały, że nigdy nie biorą udziału w tego typu eventach (60% kobiet oraz 45% mężczyzn), natomiast mężczyźni częściej niż płeć przeciwna wskazywali, że raz w tygodniu biorą udział w wirtualnych wydarzeniach politycznych (2% kobiet oraz 8% mężczyzn). Na pytanie dotyczące udostępniania postów związanych z manifestacjami ulicznymi większość respondentów zaznaczyła odpowiedź „nigdy” (71%) i „raz w miesiącu lub rzadziej” (18%). Nie dostrzeżono zbyt dużych różnic w podziale ankietowanych ze względu na płeć. Ostatnie pytanie w tej części badania dotyczyło podpisywania petycji online. W tym przypadku najczęściej udzielaną odpowiedzią było „raz w miesiącu lub rzadziej” (51%). Kobiety

Wykres 5. Udział w wirtualnych wydarzeniach politycznych, udostępnianie informacji na temat manifestacji ulicznych, podpisywanie petycji online

Źródło: opracowanie własne.

niewiele częściej niż płeć przeciwna zaznaczały odpowiedź „nigdy” (34% kobiet oraz 27% mężczyzn), natomiast mężczyźni „raz w miesiącu lub rzadziej” (48% kobiet oraz 55% mężczyzn) i „raz dziennie” (0% kobiet oraz 5% mężczyzn).

Wnioski

Jak można zauważyć na podstawie powyższych badań, respondenci cechują się niską aktywnością polityczną w Internecie. Odnotowano, że mężczyźni znacznie częściej korzystali z sieci niż kobiety. Jednocześnie dostrzeżono także, że wraz ze wzrostem godzin spędzonych w sieci oraz stopniem zainteresowania polityką wzrastał poziom korzystania z przestrzeni wirtualnej przez respondentów. Również w tym przypadku badani, którzy częściej spędzają czas w Internecie, a także wykazują większe zainteresowanie polityką, cechują się też większą aktywnością w sieci internetowej. Co więcej, odnotowano, że największym poziomem zaangażowania cechowały się osoby o poglądach centrowych i lewicowych.

Dokonując analizy poszczególnych pytań, można wyraźnie zauważyć, że respondenci najczęściej wybierają czynności, które nie wymagają od nich zbyt dużego wysiłku. Do takich czynności można zaliczyć przede wszystkim przeglądanie portali informacyjnych oraz informacji dotyczących życia politycznego, a także przeglądanie memów internetowych dotyczących spraw politycznych. Taka aktywność, nazwana również slaktywizmem, bardzo rzadko prowadzi do aktywności w realnym życiu (Pazderska, 2017). Bierni aktywiści wybierają takie działania, na których realizację nie trzeba poświęcać zbyt dużej ilości wysiłku i czasu, jednakże nieczęsto przekłada się to na realne działanie. Jest to bardzo widoczne w niniejszych badaniach, przy analizie pytań dotyczących lajkowania, komentowania oraz udostępniania postów. Badana grupa najczęściej wskazywała, że lajkuje określone posty. Jest to niewątpliwie najmniej wymagająca czynność. Na kolejnym miejscu znalazło się komentowanie postów, na które należy poświęcić nieco więcej czasu, natomiast najmniej popularną czynnością wśród respondentów było udostępnianie informacji na temat manifestacji ulicznych. Mimo że udostępnienie postu zajmuje chwilę, to jednak jest to działanie, z którym dana osoba musi się najbardziej utożsamić, gdyż jest to widoczne np. na jej tablicy facebookowej.

W związku z powyższym można wysunąć tezę, że młodzi dorośli nie tylko są niezaangażowani w tradycyjne formy partycypacji politycznej, ale także niezbyt chętnie angażują się w aktywność polityczną w Internecie. W przyszłości może to stanowić zagrożenie dla współczesnej demokracji. Jest to niewątpliwie problem, z którym należy się zmierzyć już teraz. To natomiast powoduje konieczność zwrócenia szczególnej

uwagi na analizę poziomu edukacji szkolnej, przekazu medialnego, kultury i innych czynników w procesie nabywania kompetencji politycznych, uwarunkowanych przez niepolityczne aspekty życia jednostek i grup społecznych. To od całościowo analizowanych czynników zależy aktywność obywatelska, aktywność polityczna, a w dalszej kolejności – co jest tego konsekwencją – jakość demokracji.

Bibliografia:

- Boni, M. (2021). *Młodzi 2020 – w poszukiwaniu tożsamości. Raport*. Warszawa: Fundacja im. Stefana Batorego.
- Christensen, H. S. (2011). *Political Activities on the Internet: Slacktivism or Political Participation by Other Means?*. Pobrane z: <https://journals.uic.edu/ojs/index.php/fm/article/download/3336/2767>.
- Dennis, J. (2019). *Beyond Slacktivism. Political Participation on Social Media*. Portsmouth: Palgrave Macmillan.
- Digital 2021*. (2021). We are Social. Pobrane z: <https://wearesocial.com/digital-2021>.
- Gurba, E. (2011). Wczesna dorosłość. W: J. Trempała (red.). *Psychologia rozwoju człowieka: podręcznik akademicki* (ss. 287–311). Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Janicka-Olejnik, E. (2016). Wprowadzenie. W: E. Janicka-Olejnik, K. Klimek (red.). *Dzieci i młodzież w świecie technologii cyfrowej* (ss. 3–9). Łódź: Wydawnictwo Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej.
- Jędrzejko, M. (2015). *„Zwariowany” świat ponowoczesności*. Warszawa–Milanówek: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR.
- Kemp, S. (2021). *Digital 2021: the Latest Insights into the ‘State of Digital’*. Pobrane z: <https://wearesocial.com/uk/blog/2021/01/digital-2021-the-latest-insights-into-the-state-of-digital/>.
- Korzystanie z Internetu*. (2021). Komunikat z badań CBOS, 83/2021. Pobrane z: https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2021/K_083_21.PDF.
- Marzęcki, R. (2017). Młodzi wyborcy jako audytorium „dyskursu zmiany” w 2015 roku. *Przegląd Politologiczny*, 1, 47–62. DOI: 10.14746/pp.2017.22.1.4.
- Pazderska, A. (2017). Slacktywizm – iluzoryczna aktywność czy realne działanie? *Świat Idei i Polityki*, 16, 151–173. DOI: 10.15804/siip201708.
- Pazderski, F. (2021). *Młodzi w Europie Środkowej 2020. Projekt badawczy NDI*. Pobrane z: <https://docplayer.pl/220672119-Mlodzi-w-europie-srodkowej-2020-projekt-badawczy-ndi.html>.
- Potocki, P., Machalica, B. (2021). *Pęknięte pokolenie rewolucjonistów? Młodzi wobec sytuacji w Polsce w 2021 roku*. Pobrane z: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/warschau/19119-20220627.pdf>.
- Siongers, J., Keppens, G., Spruyt, B., Droogenbroeck, F. (2019). On the Digital Lane to Citizenship? Patterns of Internet Use and Civic Engagement Amongst Flemish

- Adolescents and Young Adults. *Journal of Social Science Education*, 18(2), 67–86. DOI: 10.4119/jsse-901.
- Sipos, F. (2018). Young People's Attitudes to, and Practices of, Political Participation on the Internet: What Can We Learn from Large-Scale Qualitative Research? W: H. Pilkington, G. Pollock, R. Franc (red.). *Understanding Youth Participation Across Europe From Survey to Ethnography* (ss. 179–206). London: Palgrave Macmillan.
- Trempała, W., Pazderska, A., Rajek, M. (2016). Młodzi dorośli wobec współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa – refleksje empiryczne. W: F. Pierzchalski, J. Golinowski (red.). *Socjotechnika lęku w polityce* (ss. 353–388). Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.
- Yamamoto, M., Kushin, M., Dalisay, F. (2015). Social Media and Mobiles as Political Mobilization Forces for Young Adults: Examining the Moderating Role of Online Political Expression in Political Participation. *New Media & Society*, 17(6), 880–898. DOI: 10.1177/146144481351839.